

JURNAL
ПЕNТРЪ РЕSПÎNDIPEA ШТIINЦЕЛОР NATЪРАЛЕ ШI ESAKTE,
în toate кlaseле.

Pediцеatъ
de
Ipofesop Doktop Iъліъ Бараш.

№ 10. **(Anъл întiiъ)** **Бъкърештї.** **Maptie 8, 1856.**

ЧЕВА DESПРЕ КЪЛЪТОРIIЛЕ ПАSЕРIЛОРЪ ЕМIГРЪТОАРЕ.

Каре este кауза къ пасеріле emirpeazъ? Difepite pesпъnsърї аъ datъ difepiцї natъpaлistї ла ачеастъ întpeбаpe. D. *Bode*, ъnъ natъpaлistъ modepnъ, npetinde къ foametea sileштe пе пасерї шi алte animale ка sъ кълъtopeaskъ; foametea sileштe пе Dшiretaї (калълъ sълбatекъ) ка sъ плече în чете марї din stenele Asieї, asemenea шi пе пепътерошiї епърї кiцї плекъ în fiъ-каре anъ de ла Siбepia, пpeкът шi пе poътбeiї mirpъtopї шi пе niште шоаречї карї компънъ niште чете de milioane de indiвide шi stpъбatъ kontinentълъ Asieї în toate dipeкцiъniле. Asemenea emirpaцiъnї de milioane de шоаречї, каъsate npin foamete, s'a въzътъ în maї мълте pîndърї шi în Eъpona. S. e. în комitatълъ (цinътълъ) Essex în anълъ 1729, în Saksonia 1740, în Sъaвia 1741 шi în Fpankonia 1745. Dap шi aбondinцa чеа npea mape de nътpimînte кîndъ se apatъ ла о цаpъ, atpaце аколо animaле de npin цъpї înвечinate. Аша s. e. дъпе че s'аъ fъкътъ în maї мълцї anї мълте пъчї în *пъдъpiле din гъ*вepнълъ Tomskъ, аъ venitъ аколо лецiоане de вевеpiце: asemenea s'аъ въzътъ мълцimе de пасерї fpъmoase micї каре мъnînkъ opezъ, пentpъ întiiaшї datъ viindъ шi aшezîndъse în statълъ Kapoлina în Amepiкa, дъпе че oamenii аъ în-

чепѕtѕ аколо а кълtiва орezѕлѕ. Totѕ asemenea каѕse продѕкѕ къ în мѕnцiĭ din Лапонiа emiгреазъ чете марĭ de animaле natpѕnede nѕmite *leming* каре în îmблетѕлѕ лорѕ аратъ împреціѕрареа ѕртътоаре foapte кѕрioasъ, deskpisъ de кътре тоцĭ аѕторiĭ în istopiea natѕралъ; adeкъ еле îмблъ totѕ мереѕ în лiniе dpeantъ шi nѕ se абаtѕ ла о парте, de шi în дрѕмѕлѕ лорѕ s'арѕ гъsi мѕnцi înалцi saѕ pîѕрi марĭ, saѕ пъдѕрi dese; къчĭ еле se sѕie atѕnчĭ пе вîрфѕлѕ мѕnцiлорѕ, se sѕie кiарѕ пе арборĭ, înoatъ în pîѕрi шi totѕ мергѕ înainte; апоĭ fiindѕ къ мѕлте dintpe animaлеле sînцероase (carnivore) sîntѕ inemiчĭ лорѕ, de ачееа ле тъпîнкъ пе дрѕмѕ шi пѕцiне ажѕпгѕ ла локѕлѕ ѕnde se дѕкѕ; апоĭ шi аiчĭ foametea saѕ абондinца sîntѕ каѕseле ѕneĭ asemenea emiграцiѕnĭ каре se faче în маĭ мѕлцĭ anĭ (7—8 anĭ) о datъ.

Neпѕтъраbiле sîntѕ четеле de пасерĭ nѕmite turdus pilaris карĭ în toate toamneле трекъ de ла nopdѕ кътре sѕdѕ npin zoneле temnepate але Еѕропеĭ. În toamna апѕлѕĭ 1746 nѕмаĭ ла барiера орашѕлѕĭ Danцiгѕlѕ s'а плътitѕ акsizѕ (вамъ) nentpѕ tpeĭ-zeчĭ de miĭ de aчeste пасерĭ карĭ s'аѕ npinsѕ împрецiѕрѕлѕ Danцiгѕлѕĭ ла aчeste emiграцiѕnĭ. Апоĭ toate aчeste мѕлцiмĭ de чете de animaле emiгрътоаре пѕ sîntѕ înкъ nimiкѕ пе лîнгъ порѕмбiĭ emiгрътopĭ (columba migratoria) din Америка, шi карĭ sîntѕ bestiцĭ în istopia natѕралъ. S. e. ziче *Wilson* къ а възѕtѕ о datъ о чеатъ de порѕмбĭ emiгрътopĭ sѕбѕрîndѕ în аерѕ каре а авѕtѕ о întindepe în лѕnцiме de 240 miле енглезешtĭ шi în лърцiме d'о miлъ; къчĭ, ziче елѕ, 18 чеасѕрĭ neînчеtatѕ а цinѕtѕ sборѕлѕ neîntpeрѕntѕ алѕ aчesteĭ чете каре s'а întinsѕ în лърцiме ла о miлъ енглезъ, апоĭ fъкîndѕ калкѕлѕ, amѕ гъsitѕ къ ачеастъ чеатъ а fostѕ компѕsъ de 2230 milioane de indibide!

D. Bode а шi пѕблiкаtѕ în апалеле штiinцiфiче але akademieĭ de St. Петерsбѕргѕ обsерваціѕпiле sale despre întoарчереа пасерiлорѕ emiгрътоаре прiмъвара din клiмеле калде în клiмеле маĭ temnepate але Еѕропеĭ. Елѕ, дѕпе о обsерваціѕne sepioasъ în кѕрsѕ de ontѕ anĭ konsakpatѕ nentpѕ aчestѕ обiектѕ, п'а пѕtѕtѕ înкъ съ'шĭ еsпліче біне aчestѕ fenomenѕ intepesantѕ, însъ D. Bode креde къ еар tребѕinца пѕtpimîntѕлѕĭ жоакъ ѕпѕ ролѕ маре în aчeste emiграцiѕпĭ апѕале; adeкъ пасерiле пегъsindѕ ieapna nѕtpimîntѕлѕ лорѕ (de вецеtaле шi de animaле miчĭ) пе кîmпiiле dемеарte ieapna în zoneле fpiгѕроase, de ачееа se дѕкѕ atѕпчĭ кътре sѕdѕ ла клiмеле калдѕроase ѕnde пiчĭ ieapna кîmпѕлѕ пѕ е desпѕiatѕ de крештереа плантелорѕ шi ѕnde ieapna шi регпѕлѕ animaлѕ пѕ е аша de аморцitѕ ка ла поĭ ieapna. Апоĭ, а шi обsерваtѕ къ пасерiле emiгрътоаре пѕ se дѕкѕ toate, пiчĭ пѕ pевiпѕ toate întp'о zi, къчĭ пѕ пѕмаĭ ла difepite sпеце шi кiарѕ ла fiъ-каре sпецъ обsервътѕ къ indiвiделе лорѕ вiпѕ de мѕлте орĭ în чете ѕпа дѕпе алtа, апоĭ алтъ datъ вiне кiарѕ кîte ѕпѕлѕ, ѕпѕлѕ. Аша s. е. se дѕкѕ toamna векацiĭ de пъдѕрĭ (Scolopax rustica) din Рѕsia кîte ѕпѕлѕ, se adѕпъ пе ѕрмъ în чете марĭ împрецiѕрѕлѕ орашѕлѕĭ *Libau*, ремîпѕ аколо ла локѕрĭ хотърîte о zi saѕ доъ ѕnde se репаѕseазъ, дѕпе каре întp'о поапtе se дѕкѕ тоцĭ шi трекѕ мареа, апоĭ пе ѕрмъ еар se desпартѕ шi мергѕ еар isолацĭ кîte ѕпѕл кътре zoneле меpidioпале калдѕроase. Еар а обsерваtѕ къ пѕ е adевъратѕ къ пасерiле карĭ локѕеsкѕ în клiмеле челе маĭ пордiче шi fpiгѕроase, арѕ пърѕsi toamna aчeste локѕрĭ маĭ timпѕрiѕ de кîtѕ пасерiле карĭ локѕеsкѕ în клiмеле маĭ temnepate, din контра de мѕлте орĭ пасерiле se дѕкѕ маĭ nainte din църіле маĭ меpidioпале, прin ѕрмаре маĭ калdе de кîtѕ din цѕрĭ маĭ бореале. Аша s. е. s'а обsерваtѕ къ пîпdѕпелеле de касъ s'аѕ дѕsѕ în toamna апѕлѕĭ 1828 маĭ nainte de ла Мекленбѕргѕ de кîtѕ de ла Кѕрланdа шi Pira, de шi Pira е маĭ бореалѕ de кîtѕ Мекленбѕргѕлѕ; asemenea а възѕtѕ D. Bode кiарѕ în St. Петерsбѕргѕ пîпdѕпеле ла sfîршiтѕлѕ лѕĭ Sentemвpie апѕлѕ 1852, пе кîndѕ пѕ se маĭ гъseа вр'о insектъ пе кîmпѕ, пе кîndѕ în партеа пордiкъ а Цермапiеĭ пѕ se маĭ вedea пондѕпеле.

Аша dap, ziче D. Bode, къ se паре къ timпѕлѕ плекърiĭ пасерiлорѕ toamna шi а întoарчерiĭ лорѕ прiмъвара depinde маĭ мѕлtѕ de konfiгѕраціѕпеа шi de чiркопstanцеле локале але църтiлорѕ de кîtѕ de лъцimea лорѕ цеографiкъ.

Аша s. е. доъ цѕрĭ пѕse amîndoъ în ачеашĭ лъцiме цеографiкъ, însъ ѕпа fiindѕ акоперitъ кѕ пъдѕрĭ шi мѕпцĭ, пе кîndѕ чеа-л-алтъ

гоалъ ші шеаџъ, чеа dintîiŭ ва ревеdea maĭ nainte пасеріле ревиіndŭ прімъвара de kîtŭ чеа de a doa. Asemenea se обсервъ къ чіокîрланȣлŭ (alauda) ревіне maĭ timпȣріŭ прімъвара întр'o царъ nisipoasъ, прin ȣрмаре ȣскатъ, de kîtŭ întр'o царъ алŭ кърȣіа solŭ este de пъмîntŭ галбенŭ каре нȣ ласъ апа съ se stрікоаре, ші прin ȣрмаре fiindŭ прімъвара плінъ de лакȣрĭ кȣ апе stъtъte. Asemenea în вьĭ апъраte de вîntȣрĭ прin мȣнціĭ каре ле înконціоаръ, ші прin ȣрмаре авîndŭ o temпeратȣръ maĭ калдъ, аколо еар пасеріле ворŭ ревені maĭ timпȣріŭ прімъвара de kîtŭ în kîmпііле шеџе еспȣсе вîntȣрілорŭ din toate пърціле.

Dȣпе o обсервациȣне neintреррȣптъ че în опtŭ anĭ, D. Bode a фъкȣтŭ în орашȣлŭ Mitau, s'a арътatŭ къ din toate пасеріле мігрътoape, прівігътоареа (Silvia luscinia) este чеа maĭ регȣлатъ în рапортȣлŭ епочеĭ întoарчереĭ sale, къчĭ a ревенitŭ totŭ de ȣна între 22 Апріліе ші 2 Maiŭ (stilȣлŭ нȣоŭ); dȣпе прівігътоаре, în прівінца регȣларітъцеĭ ревенірії, трeбȣе съ пȣпемŭ пе pondȣнелеле de касъ (Hirundo urbica), къчĭ ревеніреа еĭ s'a întîmплатŭ (ла Mitau) totŭ de ȣна între 11 ші 22 Апріліе (stilȣлŭ нȣоŭ). Dintре toate пасеріле емігрътоаре, челе maĭ нерегȣлate în прівінца întoарчереĭ sîntŭ гîштеле ші рацеле сълбатіче; къчĭ intервалȣлŭ ревеніреĭ лорŭ se întinde de ла 24 Феврȣаріе пînъ ла 5 Апріліе. Dар чіокîрланȣлŭ a ревенitŭ totŭ de ȣна între 24 Феврȣаріе ші 22 Мартіе. Ачесте întîрzierĭ ші нерегȣлate întoарчерĭ але ȣнорŭ пасерĭ, depindŭ de нȣtріmîntȣлŭ лорŭ. Чіокîрланȣлŭ, гîштеле сълбатіче ш. ч. л. îшĭ гъсескŭ нȣtрімîntȣлŭ лорŭ пе kîmпŭ îndatъ dȣпе tопіреа зъпезеĭ, пе kîndŭ прівегътоареа ші alte asemенеа пасерĭ карĭ se нȣtрескŭ de insekte мічĭ, ле гъсескŭ пе kîmпŭ абіа tîрziŭ, de ачееа se ші întoркŭ tîрziŭ.

Este o idee попȣларъ къ pondȣнела анȣнцъ totŭ de ȣна прімъвара; dар нȣ este аша. Kîte o datъ ші pondȣнела грешаште în прівінца анȣнцърії timпȣлȣĭ фрȣмосŭ ка ші калеndареле noastре. Dакъ toate пасеріле мігрътoape арŭ simці totŭ de ȣна maĭ nainte калitatea timпȣлȣĭ каре ва veni, нȣ s'арŭ întîmпла ка съ se întoаркъ, (s. е. берzеле) преа de timпȣріŭ kîte o datъ, ші dȣпе întoарчереа лорŭ înчепе зъпаda кȣ віжелії каре ле пръпъdeскŭ; o asemenea катastрофъ de берzе s'a întîмплатŭ прімъвара анȣлȣĭ 1847 în Рȣсіа.

Kîndŭ amŭ zisŭ aічĭ къ пасеріле нȣ sîntŭ пресimціtoape пентрȣ квалitatea atmosфереĭ ші a timпȣлȣĭ, înцелецемŭ къ нȣ sîntŭ пресimціtoape кȣ съптъмînĭ ші лȣнĭ maĭ nainte, dар кȣ o zi, доъ maĭ nainte simtŭ преа біне skімбареа timпȣлȣĭ, пе kîndŭ noĭ oamenії нȣ sîntemŭ în stape a o пресimці. De ачееа veдемŭ къ kîndŭ este съ віїъ o фȣртȣнъ, atȣнчĭ чіоріле збоаръ кȣ o маре репезічіȣне, фъкîndŭ niште черкȣрĭ în зборȣлŭ лорŭ; dар stîrлeteле 10, 12 ші kiарŭ 24 de оре maĭ naintea плоіĭ флȣеръ skоцîndŭ ȣнŭ сȣnetŭ жалнікŭ ші monotonŭ, dар гъінеле atȣнчĭ se тъвълескŭ în пȣлбере пе kîndŭ рацеле ші гîштеле tокmaĭ atȣнчĭ îшĭ факŭ фелȣрімĭ de жȣкърії ші de ешерчіції în апъ, кȣфȣndîndȣse adesea орĭ сȣбtŭ апъ, ші stрігîndŭ кȣ stрігъріле лорŭ кȣnoskȣte ші фоарте пȣцінŭ армоніоасе.

Noĭ tерmінъмŭ ачесте обсервациȣнĭ але D. Bode кȣ ȣрмътоареле sale кȣвinte: штiinца, zіче елŭ, н'a fiksatŭ пînъ акȣмŭ біне еспресиȣнеа de animалȣлŭ мігрътoрŭ; къчĭ ȣнеле se dȣкŭ ші нȣ se maĭ întoркŭ, пе kîndŭ алтеле аŭ регȣлатŭ доъ локȣінце пе анŭ; каре din amîndoъ мерітъ maĭ біне d'a fi нȣmite animале мігрътoape? Аша s. е. zічемŭ къ черbȣлŭ репŭ е мігрътoрŭ, къчĭ în тоцi anії прімъвара kîndŭ ĭĭ kade коарнеле se dȣче кътре stепеле поларе, апоĭ dȣпе че ĭĭ аŭ кресkȣtŭ коарнеле ші s'аŭ întърitŭ, se întoарче чева maĭ кътре sȣdŭ ȣnde înчепе рецiȣнеа пъdȣрілорŭ ші ȣnde stепеле deшарте але полȣлȣĭ se sфîршескŭ; asemenea кълъторії регȣлate de доъ орĭ пе анŭ înкоачĭ înколо ле факŭ de мȣлте орĭ вȣлпеа ші веверіца în Сіберія, пе kîndŭ алтъ datъ пъръseskŭ фъръ вр'о каȣсъ vizібілъ ȣнŭ локŭ ȣnde s'a ашеzatŭ, плеакъ departe ші se întoркŭ neste ȣнŭ анŭ саŭ maĭ біне, саŭ нічĭ de кȣмŭ. Соболанії ші шоаречії мігрътoрĭ вінŭ de мȣлте орĭ din Asia ла Петерсбȣргŭ ші ла Архангелŭ ші нȣ se maĭ întoаркŭ înапоĭ, din контръ, пе ȣnde вінŭ аколо se ашеазъ пентрȣ totŭ de ȣна кȣ dрептŭ de четъцеанŭ космополitŭ; asemenea гъsimŭ ла пештĭ доъ фелȣрĭ de міграціȣнĭ, къчĭ ȣniї пештĭ мергŭ прімъвара din

mape în sȣsȣлȣ̆ pîȣpiлopȣ̆ ка sъ depȣiъ аколо i-кpeлe лopȣ̆ шi пe ȣpmъ eap se întopкȣ̆ лa mape (s. e. mopȣnȣ), пe кînd aлцiї emigreaзъ пentpȣ totȣ̆ de ȣna din пatpia лopȣ̆ шi пȣ se maї întopкȣ̆ (s. e. sкȣmбpiea saȣ̆ Harengs). Eatъ dap ȣnȣ̆ oбieкtȣ̆ intepesantȣ̆ пentpȣ viitopȣлȣ̆ шtiinцeї: a кlasà animaлeлe migpъtoape în doъ кlase, adeкъ în migpante oneste кape se dȣкȣ̆ шi se întopкȣ̆, шi în vagabonde кapї п'aȣ̆ пatpiъ fiкsъ.

БАZАЛТȢЛȢ̆. ШОSЕАОА ШI КАВЕРNЕЛЕ ȢРIАШIЛОРȢ̆.

Este o idee, пȣtemȣ̆ sъ zічemȣ̆ ȣnȣ̆ instinкtȣ̆ цепеpaлȣ̆ aлȣ̆ попȣлȣї пpiп кape eлȣ̆ îшї imaцiпъ къ лȣmea antiкъ a fostȣ̆ maї пȣtepniкъ de кîtȣ̆ лȣmea aкtȣaлъ, къ atȣпчї кiap omȣлȣ̆ a fostȣ̆ mȣлtȣ̆ maї пȣtepniкȣ̆ шi mȣлtȣ̆ maї mape de кîtȣ̆ este aкȣmȣ̆, къ aчeste pase de oamenї antiчe d'o mъpime шi d'o пȣtepe пeste mъsȣpъ, кape eї пȣmesкȣ̆ цiganцї saȣ̆ *ȣpiaшї*, s'aȣ̆ stinsȣ̆ de mȣлtȣ̆ dȣпe faцa пъmîntȣлȣї. Кîndȣ̆ aȣ̆ sъпatȣ̆ în пъmîntȣ̆ шi aȣ̆ гъsitȣ̆ aколо пiшte oase шi dinцї d'o mъpime estpaopdinapъ, maї кȣ seamъ dinцї dintpe кape ȣпȣлȣ̆ avea mъpimea кaпȣлȣї ȣпȣї omȣ̆, попоpȣлȣ̆ a zisȣ̆ iatъ oaseлe шi dinцiї ȣpiaшiлopȣ̆; iatъ mopmîntȣлȣ̆ ȣpiaшiлopȣ̆, шi пiшte tpadiцiȣпї попȣлape, кîte o datъ foapte poetiчe, s'aȣ̆ бazatȣ̆ asȣпpa aчestopȣ̆ mopminte aлe ȣpiaшiлopȣ̆.

Шtiinцa pozitivъ шi esaкtъ кape a stpiкatȣ̆ mȣлte tpadiцiȣпї попȣлape îmпpeȣпъ кȣ poeziiлe лopȣ̆, a ataкatȣ̆ шi memopiȣлȣ̆ ȣpiaшiлopȣ̆, apъtîndȣ̆ къ aчeste oase шi dinцї mapї пeste mъsȣpъ, пȣ sîntȣ̆ de oamenї чi sîntȣ̆ de пiшte Eлefanцї (Mastodontes) deosebitȣ̆ de mapї кape aȣ̆ esistatȣ̆ пe пъmîntȣ̆ în timпȣpiлe antideлȣviane (пaintea potoпȣлȣї) шi s'a stinsȣ̆ пe ȣpmъ; însъ попȣлȣлȣ̆ п'a лъsatȣ̆ кa шtiinцa sъ'ї stpiчe poeziea sa de лȣmea antiкъ. Eлȣ̆ totȣ̆ vopбeшte de ȣpiaшї, de timпȣлȣ̆ ȣpiaшiлopȣ̆ шi de лȣкpъpiлe ȣpiaшiлopȣ̆. Ȣnde vede пe пъmîntȣ̆ vp'o лȣкpape peгȣлatъ despпe кape пȣ poate sъ-шї imaцine къ e пpodȣsъ de natȣpъ, însъ пe de aлtъ пapte fiindȣ̆ o лȣкpape пpea пȣtepniкъ, кape tpeчe dimensiȣпї opdinape aлe лȣкpъpiлopȣ̆ omeneшtї, iatъ къ попȣлȣлȣ̆ pevine лa ideea sa de ȣpiaшї antiчї, ziкîndȣ̆ asta este лȣкpapea ȣpiaшiлopȣ̆. Aпoї кîndȣ̆ кapaкtepȣлȣ̆ oпȣлȣї devine înкъ maї гpandiosȣ̆, пȣtemȣ̆ sъ zічemȣ̆ de sȣпepiatȣ̆; кîndȣ̆ s. e. în Eлveцia întpe doъ vîpfȣpї înaлte de mȣпцї foapte aпpoпiaцї ȣпiї de aлцiї, se aflъ sȣsȣ̆ кa ȣпȣ̆ feлȣ̆ de подȣ̆ fъкȣtȣ̆ din пetpe imense кape se aflъ пap' къ sбopîndȣ̆ în aepȣ̆ лa o înълцime faбȣлoasъ, шi de desȣбtȣл лȣї este ȣпȣ̆ пpiчiпiчiȣ̆ tepiбiлȣ̆, atȣпчї imaцinaцiȣпea попȣлapъ s'a sȣitȣ̆ лa ȣпȣ̆ гpadȣ̆ maї sȣsȣ̆, adeкъ paпoptîndȣ̆ aчestȣ̆ oпȣ̆ лa пiшte fiinцe sȣпepnatȣpaлe, пȣmindȣ̆ aчestȣ̆ подȣ̆: *подȣл diavoлiлopȣ̆*; пap' къ пȣmaї diavoлiї aȣ̆ пȣtȣtȣ̆ faчe ȣпȣ̆ asemenea лȣкpȣ. Însъ diavoлiї aȣ̆ pъmasȣ̆ în minopitate, în imaцinaцiȣпea попȣлapъ, пe кîndȣ̆ чeлȣ̆ maї mape poлȣ̆ 'л aȣ̆ жȣкatȣ̆ ȣpiaшiї. Sîntȣ̆ пe пъmîntȣ̆ o mȣлцime de oбieкte кȣpioase кape sîntȣ̆ însȣшite ȣpiaшiлopȣ̆, însъ noї vopбimȣ̆ aкȣmȣ̆ de tpeї, adeкъ de шoseaoa ȣpiaшiлopȣ̆ din Фpanцa, de пeшtepa коloпatъ a ȣpiaшiлopȣ̆ din Staffa шi de пeшtepeлe de бpînzъ aлe ȣpiaшiлopȣ̆ din Цepmania.

Шtiinцa natȣpaлъ, dакъ пe d'o пapte a pedȣsȣ̆ în пpozъ poeziiлe попȣлape, пe d'aлtъ пapte лe a pidiкatȣ̆ кîte o datъ înкъ лa ȣпȣ̆ гpadȣ̆ maї mape de poezie. Negpeшitȣ̆ къ este o idee poetiкъ aшї imaцina aчestї ȣpiaшї цigantiчї лȣкpъtopї aї шoseлeлopȣ̆ шi пeшtepiлopȣ̆ fъкȣte dȣпe dimensiȣпї цigantiчe tpeкîndȣ̆ пeste лiпia пȣtepiї oameniлopȣ̆, dap пegpeшitȣ̆ este o poezie înкъ maї mape кîndȣ̆ шtiinцa apatъ къ aчeste oбieкte admipaбiлe, admipaбiлe în mъpimea шi peгȣлapitatea лopȣ̆ sîntȣ̆ лȣкpate, пȣ de ȣpiaшї, чi de пȣtepea eлementapъ шi sȣбtepaпъ кape pezidъ în sînȣлȣ̆ пъmîntȣлȣї! чe idee sȣблimъ! чe poezie înaлtъ шi adevъpatъ!

Sъ пe esплiкъmȣ̆ aкȣm maї бine despпe aчestȣ̆ sȣбieкtȣ̆.

Este пe пъmîntȣ̆ ȣпȣ̆ mineралȣ̆ пȣmitȣ̆ *Basaltu* кape ape o tȣpime însemnatъ, o кoлoape пeaгpъ, ȣпifopmъ шi кape se пpesinte пe пъmîntȣ̆ în fopmъ de mese шeцe шi sȣбцipї, întoкmaї кȣm se întîmплъ кîndȣ̆ vъpsъmȣ̆ iapna aпъ пe ȣпȣ̆ лoкȣ̆ шeцȣ̆ шi пe ȣpmъ îngiaцъ, saȣ̆ кîndȣ̆ vapsъ чine-

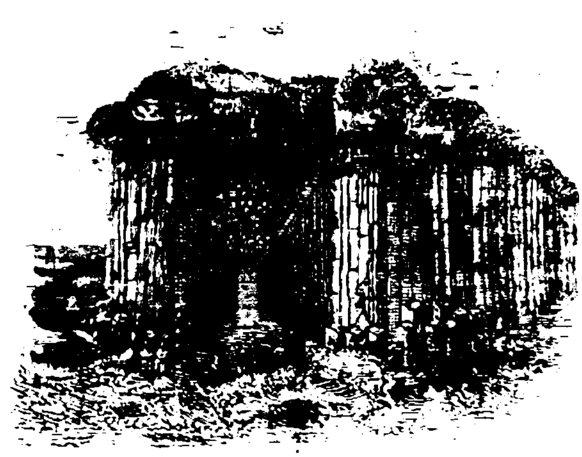
ва пе о masъ плȣтбȣ tonitȣ ші пе ȣрmъ se ръчеште. Ачеastъ împреціȣраре ші алte asemenea аȣ пробаtȣ къ базалtȣ ла începȣtȣ а fostȣ флȣidȣ ші ферbinte emindȣ astȣ фелȣ din sinȣлȣ пъmînтȣлȣї, прекȣmȣ ese акȣm din Весȣвіȣ ші din алці mȣнці вȣлканї лава ферbinte ші флȣidъ (ка о браґъ неагръ) каре se ръспîndеште пе вале ші ръчindȣse, іар înфъцішеазъ ніште stpate mapї. шеце ка базалtȣлȣ; însъ este аічї о чіркоnstanцъ foapte interesantъ: лава, de ші este ші еа неагръ, dap îї лipseskȣ mȣлте карактере importante каре ле гъsimȣ ла Базалtȣ. Аdекъ вȣлканії de акȣm skotȣ лавъ din sînȣлȣ лорȣ, dap нȣ sîntȣ în stape съ skoaцъ базалtȣ. Нȣmaї вȣлканії antidiлȣвіанї (аdекъ каре аȣ лȣкратȣ înaintea потопȣлȣї) ші каре s'аȣ stinsȣ de mȣлте mії de sекȣле, нȣmaї ачестї вȣлканї antічї аȣ fostȣ капабілї съ продȣкъ базалтȣ. Пъmîntȣлȣ актȣалȣ а пердȣtȣ фаkȣлtatea d'a продȣче базалtȣ. прекȣmȣ а пердȣtȣ фаkȣлtatea d'a продȣче аȣрȣ. арцintȣ ші алte din metaлеле нобіле ші ȣtiле каре пъmîntȣлȣ ле-а skosȣ în періоada antікъ пе каре Natȣраліштії (Ґеолоці) о нȣmeskȣ періоada metaліферъ. Ва съ zікъ ȣnde гъsimȣ базалтȣ, штimȣ къ аколо а esistatȣ ȣнȣ вȣлканȣ antiделȣвіанȣ, пе кîndȣ ȣnde гъsimȣ лавъ împetritъ штimȣ къ аічї а лȣкратȣ ȣнȣ вȣлканȣ nostȣdiлȣвіанȣ (în timпȣріле актȣале.)

I. Шошаоа ȣріашілорȣ лîngъ рîȣлȣ Volant.

II. Каверна de bрînzъ ла Betrich-Baden.

III. Каверна de Fingal ла Staffa.

О алtъ чіркоnstanцъ remаркабілъ ла базалtȣ este; пе кîndȣ лава se ръчеште formeазъ о masъ ȣнitъ фъръ кръпътȣръ, din контръ базалtȣлȣ дȣпе ръчіреа sa, s'a фъкȣtȣ mȣлцimї de кръпътȣрї în masa sa, ші ачеste кръпътȣрї formeазъ ніште stîлпї кȣ шеase колцȣрї кîte о datъ d'o мърime ціgantікъ însъ тoцї fiindȣ admiрабілї în регȣлаpitatea лорȣ, пар' къ sîntȣ лȣкрате de mîiніле лȣкрътоpілор оmeneштї чеle maї aptiste ші челе maї перфекte în архітектȣръ.

În Viverais în Франца лîngъ рîȣлȣ Volant este ȣнȣ локȣ пардоsitȣ кȣ о stpatъ de базалtȣ кръпатъ пе sȣпрафаца еї întр'ȣнȣ modȣ foapte регȣлатȣ ші кȣріосȣ în кîtȣ înфъцішеазъ ка ȣнȣ фелȣ de паркеtȣ фъкȣtȣ de tаблії esагонале (кȣ шеase колцȣрї) d'o мърime foapte пȣцінъ комȣнъ ші d'o регȣлаpitate admiрабілъ, în кîtȣ seamънъ а fi о шосеа цігантікъ фъкȣtъ dinadinsȣ de stîлпї imenї de базалtȣ (vezї fiгȣра I): аnoї fiindȣ къ oamenії нȣ факȣ акȣмȣ astȣ-фелȣ de шосеа цігантікъ, maї кȣ seamъ de базалtȣ, de ачеea попȣлȣлȣ 'ї datȣ нȣmire de шоseaoa de ȣріаші, (Chaussée des géants); о мȣлцime de asemenea шоселе se гъseskȣ ші în Ірланда.

Лîngъ малȣріле Рінȣлȣĭ în Џерmania se афлъ de-
posite imense de базалтȣ̆ каре se întinde ла хо-
tapȣлȣ̆ Франџеĭ ші пînъ ла Боеmia; аколо se гъ-
seskȣ̆ ші каверне (пештере) пліне de базалтȣ̆.
Чеа маĭ челебръ каверпъ de базалтȣ̆ se афлъ
аколо лîngъ орашȣлȣ̆ Betrich-Baden, între ора-
шеле Trier ші Coblenz. Каверна ачеasta este
кȣпоskȣtъ sȣб пȣmipe de каверна de брînzъ а ȣ-
ріашілорȣ̆, adекъ ачеastъ каверпъ е плінъ de
колоане (stîлпĭ) de базалтȣ̆; însъ inфлȣенџа ае-
рȣлȣĭ ші а ȣмезелеĭ каре stрікъ ші базалтȣлȣ̆, а
posȣ̆ колџȣріле ачеstорȣ̆ колоане, ле-а ші posȣ̆
în diфеpite інтервале în dірекџіȣнеа лȣпџімеĭ лорȣ̆
în кîtȣ̆ пресintъ акȣмȣ̆ imaџinĭ de гръмезĭ de
брînzъ de Елвеџіа de dimensiȣнĭ џirantiче пȣсе
ȣна песте алта (везĭ фігȣра II.) Imaџinaџiȣнеа
попȣларъ а поеtizatȣ̆ ші ачеstȣ̆ fenomenȣ̆, zikîndȣ̆
къ аічĭ ȣріашії аȣ̆ џinȣtȣ̆ дежȣнȣлȣ̆ лорȣ̆ ші astea
sîntȣ̆ ръмъшіџе împetріte de брînzъ каре а ръ-
masȣ̆ din ачеstȣ̆ дежȣнȣ̆ алȣ̆ лорȣ̆, негрешітȣ̆ пе
fiindȣ̆ фъкȣtȣ̆ пентрȣ ȣнȣ̆ stomaкȣ̆ în miniatȣръ ка
алȣ̆ ȣнȣĭ омȣ̆ актȣалȣ̆.

Dар din toate кавернеле de базалтȣ̆, чеа маĭ
челебръ, ші кȣ dreptȣ̆ кȣвîntȣ̆, este ачееа че se
афлъ пе insȣла Staffa, (ȣна din insȣлеле de He-
bride) ші каре se пȣмеште *Каверна de Fingal*
(везĭ фігȣра III.) Ачеastъ каверпъ este обіек-
тȣлȣ̆ bizitaџiȣнії а тȣтȣлорȣ̆ воіажорілорȣ̆ штiinџiфічĭ
че трекȣ̆ п'аколо.

Іатъ кȣм deskpiȣ̆ воіажорії ачесте каверне
interesante ші impresiȣнеа каре а фъкȣtȣ̆ asȣпръ-ле.

Каверна de Fingal se афлъ акȣмȣ̆ аша de
апропіатъ de маре în кîtȣ̆ пȣ поате чіне-ва съ
intре аколо пȣмаĭ прin лȣntре, ші fiindȣ̆-къ та-
лазȣріле мъреĭ батȣ̆ аколо кȣ о маре іȣџеалъ,
de ачееа е перікȣлоsȣ̆ d'а intра аколо; însъ чіне
а кȣтезатȣ̆ ші а intратȣ̆ în ачеstȣ̆ локȣ̆ кȣріоsȣ̆,
е біне resплътіtȣ̆ прin mіракȣлеле че веde пен-
трȣ osteneлеле ші перікȣлеле întрърії. Аспектȣлȣ̆
інтеріорȣ̆ алȣ̆ ачеstеĭ каверне este ка ȣнȣ̆ saлонȣ̆
imensȣ̆ dекоратȣ̆ кȣ непȣмерабіле колоане пȣсе
ȣна лîngъ алта întр'ȣнȣ̆ opdinȣ̆ admiрабілȣ̆. апоĭ
fіъ-каре din парте е лȣкратъ кȣ о регȣларitate
перфектъ (везĭ фігȣра III); însъ dакъ пе d'о пар-
те ачеastъ регȣларitate sîntемȣ̆ обічінȣіџĭ а о ве-
dеа пȣмаĭ ла лȣкрърїле омȣлȣĭ înџелептȣ̆, dар пе
d'алтъ парте dimensiȣнĭ џirantiче але ачеstорȣ̆ пе-
пȣмероase колоане de базалтȣ̆ каре арȣ̆ чере
пȣтерĭ sȣпраоменештĭ а ле лȣкра ш'а ле пȣне în
ачеstȣ̆ opdinȣ̆ ші маĭ кȣ seamъ аспектȣлȣ̆ selba-
tikȣ̆ ші локȣлȣ̆ партікȣларȣ̆ ȣnde se афлъ ачеastъ
каверпъ face къ депъртъмȣ̆ пȣмаĭ de кîtȣ̆ de noĭ
ideea къ ачеastъ каверпъ de Fingal este фъкȣтъ
ші декоратъ de fiinџе оменештĭ. Акȣмȣ̆ fanta-
sia а гъsitȣ̆ ȣнȣ̆ кîмпȣ̆ ліберȣ̆. Еа а попȣлатȣ̆ а-
чеastъ каверпъ sȣбмаринъ кȣ fiinџе ȣмане însъ
каре аȣ̆ fostȣ̆ маĭ мȣлтȣ̆ de кîtȣ̆ омȣ̆ актȣалȣ̆,
кȣ ȣріашĭ saȣ̆ џiranџĭ; пентрȣ о лȣкраре џiran-
tікъ требȣеskȣ̆ ші лȣкрътopĭ џiranџĭ. Апоĭ о датъ
къ ачеastъ idee de џiranџĭ а fostȣ̆ пріimітъ, іатъ
къ поезia попȣларъ а декорат'о кȣ фелȣрimĭ de
традiџiȣнĭ, adекъ къ ȣріашĭ авîndȣ̆ о înклінаре кȣ
sipene saȣ̆ femeĭ de маре каре тръеskȣ̆ în маре,
аȣ̆ клъditȣ̆ аколо sȣб маре ачеastъ каверпъ ка-
ре а fostȣ̆ salъ de балȣ̆ а ачеstорȣ̆ копвіве џi-
rantiче. Негрешітȣ̆ къ традiџiȣнеа а фъкȣтȣ̆ аічĭ
о фабȣлъ фрȣмоасъ ші поетікъ, dар прекȣм амȣ̆
zisȣ̆ маĭ sȣsȣ̆, о поезie маĭ фрȣмоасъ ші маĭ
sȣблimъ пе прокȣръ штiinџа кîndȣ̆ а арътатȣ̆ къ а-
чеstȣ̆ опȣ̆ џirantikȣ̆ este продȣктȣлȣ̆ форџелорȣ̆ еле-
ментаре але натȣреĭ маĭ џirantiче de кîtȣ̆ орĭ-че
ȣріашĭ ші titanĭ mітолоџічĭ, fiindȣ̆ къ еле sîntȣ̆
інстрȣменте indeлетабіле кȣ каре Креаторȣлȣ̆ а
креатȣ̆ Ȣніверсȣлȣ̆ ші кȣ каре ĭл sȣsџine în етер-
nitate.

STEПЕЛЕ ШІ ПЪDȢРІЛЕ РȢSIEĬ DIN EȢРОПА.

Рȣsia Еȣропеанъ каре аре о întindере і-
mensъ de 100,429 mіле џеографіче пътрате, прін
ȣрмаре апроапе ла жъмъtatea întinderеĭ Еȣро-
пеĭ, se împарте, în рапортȣлȣ̆ веџетаџiȣнеĭ, în
патрȣ diферite zone, adекъ: 1. *zona глачіалъ saȣ̆
înrieџатъ.* Џъріле dȣпе џермȣріле мъріĭ înrie-
џате konstitȣе ачеste zone în каре пȣ esistъ нічĭ
о ȣрмъ de веџетаџiȣнĭ; арборії ші пъdȣріле sîntȣ̆
аколо лȣкрȣрĭ некȣпоskȣте; кȣлтȣра череалелорȣ̆
пȣ реȣшеште нічĭ о датъ аколо. Апоĭ ȣnde о

џаръ este astȣ-felȣ de deшертъ în kîtȣ n'аре нічї арборї нічї кълtȣра череалелорȣ, шi toatъ веџеtaџiȣnea este amорџitъ, аколо negрешitȣ нічї soчietatea omeneaskъ нȣ поate esista. De ачеea, нȣмаї ниште ордiї de neskъtopї selбatiчї каре se нȣtpeskȣ de пеште каре абондеzȣ în мареа înџeџatъ, se aфлъ аколо. Dintpe toate animaлеле domestiчe каре нȣ esistъ аколо, fiindȣ къ нȣ e fînȣ a ле нȣtpi, аȣ нȣмаї червȣлȣ Rene (cervus tarandus) каре se нȣtpeште кȣ мȣшкiї че'ї skoate пъмîntȣлȣ stepнȣ de аколо. Dap шi esistenџa ачестopȣ oamenї este o misepie nekontenitъ, însъ desпȣiatъ de toate плъчеpiле нобiле omeneштi. апоï ontȣ saȣ поъ лȣнi пе anȣ sîntȣ îngропаџї în zъпадъ лȣntîndȣse кȣ piroapea timпȣлȣї; de ачеea шi корпȣлȣ лорȣ a deвенitȣ mikȣ шi debiлȣ: sîntȣ fiinџe degpadate шi în корпȣ шi în spipitȣ.

2. *Zona saȣ peџiȣnea de пъдȣpi.* Ачесte zone se întindȣ de ла 60° пînъ ла 55° лъџime бopeaлъ. Zona ачеasta e акопеpitъ кȣ пъдȣpї imense, каре se întindȣ песte мȣлџимї de miле џеографiче. D. *Bode*, beslitȣлȣ natȣpaлistȣ din St. Петерsбȣргȣ, (de ла каре amȣ împpȣmȣtatȣ поџiȣniле ачесtȣї aptiкоȣлȣ), ziче къ пе дрȣмȣ de ла Петерsбȣргȣ пînъ ла Tolma a мерsȣ кȣ поштia 28 de opе (чеаsȣpї) nekontenitȣ în пъдȣpї dese. Ачесte пъдȣpї пpimitiве dese шi nekълkate de пiчiopȣ de omȣ în мȣлте локȣpї. окȣпъ аколо doъ milioane desseline (10 milioane погоане) de пъмîntȣ. Аспеktȣлȣ ачесtopȣ локȣpї e foapte tpistȣ шi monotonȣ, ziче боiаџiopȣлȣ nostpȣ, ачеastъ monotonie este desпȣiatъ de opї че каpaktepȣ de мъpeџie шi de sȣблimȣ каре îлȣ гъsimȣ în aлte asemenea локȣpї sълбatiче. Кліma локаль de аколо e foapte aspъ; кълtȣpa пъмîntȣлȣї, (adekъ în пȣџine локȣpї ȣnde s'аȣ tъiatȣ пъдȣpї), se мъpџineште de ла Маiȣ пînъ ла îнчепȣtȣлȣ лȣї Агȣstȣ; însъ de мȣлте opї ръмîne zъпадъ шi пînъ ла 15 Маiȣ. Нiчї ачеastъ zonъ нȣ e попȣлатъ, къчї пȣџinї пъдȣрарї sîntȣ аколо карї шедȣ totȣ de ȣna în mizлокȣлȣ пъдȣpiлорȣ окȣпîndȣse a кîштira пъкȣреле din арборї saȣ a faче notase (лешiї) de чепȣшъ de арборї пе каре'ї taie шi'ї apde аколо în кътџimї imense. Нȣ поate съ-шї imaџine чine-ва, ziче Bode, че debastaџiȣne oapбъ шi барбаръ a фъкȣtȣ ачешtї пъдȣрарї аколо фъръ вр'о превединџъ пентрȣ віitopȣ; фъръ чea maї mikъ idee de економia fopestiеръ taie шi stpikъ аколо пъдȣpї пентрȣ ȣнȣ венitȣ аша de mikȣ каре îлȣ аȣ de ла notase, în kîtȣ нiчї întp'ȣнȣ кînȣ нȣ мepiteazъ a ȣpma пентрȣ dînsȣлȣ astȣ-фелȣ de debastaџiȣne ameninџъtoape пентрȣ віitopȣлȣ Рȣsieї în рапортȣлȣ matepiaлелорȣ комбȣstibiле, къчї ачеаstъ peџiȣne de пъдȣpe este sinгȣpȣлȣ isвopȣ de matepiaле комбȣstibiле пентрȣ impepiȣлȣ Рȣsieї, fiindȣ къ dȣпе ачеastъ peџiȣne de пъдȣpї bine maї кътpe sȣdȣ:

3. *Zona a tpeia* каре se întinde ка o банdъ (ȣнȣ брîȣ) de ла Estȣ кътpe Bestȣ, ȣnde чea maї mape napte a попȣлаџiȣneї Рȣsieї este концентpatъ кiap шi stpînsъ шi îndesatъ neste мъsȣpъ шi ȣnde domneште лinsipe de лемne, къчї de шi sîntȣ аiчї пъдȣpї de mesteакънї шi de молiфџї, dap sîntȣ пȣџine, шi кȣ kîtȣ мepџemȣ maї мȣлtȣ кътpe sȣdȣ, кȣ atîtȣ ачесte пъдȣpї se îmпȣџineazъ maї мȣлtȣ пînъ кîndȣ înчeteazъ кȣ totȣлȣ. În toate ачесte локȣpї e mape лinsъ de лемne, шi ачеasta se simte din anȣ în anȣ maї мȣлtȣ. În Odesa (гȣбepnia Cherson) чеї богаџї плъteskȣ stînжinȣлȣ de лемne întpeitȣ ка ла noї, къчї лемнеле віnȣ кȣ кораbia de neste mape de denapte, dap чеї сърачї гъteskȣ бȣкatele шi înкълzeskȣ odъiле кȣ балiгъ ȣskatъ шi фъкȣtъ ка ȣнȣ фелȣ de къръmidъ, аша tpъeskȣ în чea maї mape napte a Рȣsieї mepdionaле.

Maї кътpe sȣdȣ înчепе:

4. *Zona saȣ peџiȣnea stenелорȣ* (saȣ бapaгaнелорȣ). Ачеastъ zonъ înчепе лîngъ орашȣлȣ Sapatовȣ шi se întinde пînъ ла Бесарабiа, мерџîndȣ în лȣнџimea џъртȣpiлорȣ мъpiї negpe. În toate ачесte peџiȣnї нȣ se въдȣ нiчї арборї нiчї tȣfe. Пъмîntȣлȣ e шеsȣ în kîtȣ кълъtopеште чinе-ва аколо ziле întpeџї фъръ съ вazъ вр'о moвiлъ saȣ вр'ȣнȣ арбрiчелȣ. Кiapȣ крештерea epбeї нȣ ажȣнџe аколо ла o înълџime însemnatъ, fiindȣ къ o ȣskъчiȣne mape domneште în toate веpiле în ачесte zone, шi нȣмаї мъръчiнеле de stene шi лantеле кȣкȣлȣї (Euphorbium lathyris) кȣ foiле saле гълбioape шi пеплъкȣte se bede în ачеstȣ оченнȣ monotonȣ de кîmпiї despoiete de toate opnamentеле веџetaџiȣneї. Аколо oamenїї нȣ шtiȣ кîndȣ înчепе пpimъвapa de лinsa арборiлорȣ каре înфлopeskȣ пpimъвapa, шi de лinsa

пasеrілорў кîntътоаре каре îпчепў în пъдȣрĭ кончертеле лорў de прітъваръ шi каре пȣ поаte съ ръmîe în ачеste stепе desерte фъръ ȣmбръ шi фъръ фрȣnzъ вердe. Din пasеrĭ se вăдў аколо пȣmаĭ Ciconia albъ (бердzіле noastre) шi vanellus.

Віitорȣлў Рȣsieĭ, zіче Bode, віitорȣлў ачеstȣĭ імперіў кȣ о попȣлацiȣnе de 60 міліоаnе de sȣфлете, depinde de трeĭ îmпрецiȣрърĭ, адекъ: 1) пъдȣріле din zона de пъдȣре тrебȣе тъiate кȣ sistemў шi în локȣлў лорў пъmîntȣлў фъкȣтў арабілў; 2) în zona a треia попȣлацiȣnеа каре е аколо преа deasъ шi strînsъ, тrебȣе рісinітъ шi îmпърцітъ în алте zone desnoiate de локȣіторĭ; 3) stепеле тrебȣеsкў фъкȣте капабіле d'a прііmі локȣіторĭ оmenешtĭ, шi ачеstea se ворў ȣрmа пȣmаĭ кîndў ачеste deшерте sекате ворў fi акчеsiбіле пentрȣ ȣmezеле прiн плоĭ, роъ шi алте аsemenea лȣкрърĭ meteоролоцiче, апоĭ spre а авеа ачеstў efектў, este de чеа dintîiъ невеsitate, къ în ачеste stепе съ se ȣрmеze niшtе плантацiȣnĭ de арборĭ шi de пъдȣрĭ în dimensiȣnĭ марĭ.

Se ведemў акȣmў difiкȣлтъцiле каре s'аȣ опȣsў пînъ акȣmў ла еsекȣцiȣnеа ачеstорў мъсȣрĭ de економіа політікъ în Рȣsia. Еатъ че zіче D. Bode despre ачеstў sȣбіектў: sȣпрафаца stепелорў în Рȣsia Еȣропеанъ копrinde мърimеа importantъ de 21,445 міле цеографiче, ва съ zікъ о întindеpe апроапе de доъ орĭ маĭ маре de кîтў тотў імперіȣлў Францеĭ. Гȣберніiле: Iekaterinoslav, Saratow, Don, Tauris, Cherson шi о парте маре din Bessarabia sîntў stепе шi е foapte греў а кȣлтiва аколо орĭ че плантацiȣnе de арборĭ, кȣ тоате ачеstea stепеле челе маĭ de sперіатў îнчепе în sȣдȣлў гȣберніеĭ de Pultava. Аколо natȣра е аша de гоалъ, de дебілъ шi de infрȣкtiбілъ în рапортȣлў продȣкцiȣnеĭ арборілорў ка шi în desертȣлў Sahara în Африка. Dар ка съ аiбъ чine-ва о idee de întindepеа еsчеsiвъ а пъmîntȣлȣĭ не араtў, кътре пъmîntў арабілў in ачеste гȣберніĭ, destȣлў е съ zічеmў къ пȣmаĭ în гȣбернia Iekaterinoslaw каре аре о întindeре de $5\frac{1}{2}$ міліоаnе de disetine, se афлъ 4 міліоаnе disetine stепе! Апоĭ dȣпе о stimацiȣnе а кȣлтiваторілорў черȣте пentрȣ плантацiȣnеа арборілорў în ачеste stепе че s'аȣ фъкȣтў în anȣлў 1848, s'а аратаtў къ kostȣлў se sȣie ла 200 пînъ ла 240 рȣбле de арцintў пentрȣ fiъ-каре desetine; прin ȣрmаре sкімбареа stепелорў Рȣsieĭ în църĭ локȣite, авîndў пъдȣрĭ шi плантацiȣnĭ нечеsаріĭ, este о imposiбілітаte фінанціаръ пȣ пȣmаĭ пentрȣ Рȣsia, чі пentрȣ орĭ че statў Еȣропеанў, къчĭ se sȣie ла sȣmа de міĭ de міліоаnе de рȣбле de арцintў. Dар пе de алтъ парте desволтареа віitоаре а ачеstȣĭ імперіў маре шi пȣтерnікў depinde de ачеаstъ маре kestiȣnе, адекъ ка съ se sкімбе întindерĭ аша de imense de пъmîntў infрȣкtiбілў întр'ȣnў пъmîntў фрȣкtiбілў шi фolositорў омȣлȣĭ прin агрiкȣлтȣра черeалелорў шi прin продȣкцiȣnеа матеріілорў de комбȣstiбіле. Еатъ проблемȣлў челў маре каре окȣпъ meditацiȣnіле оаmenілорў de къпетenie аĭ ачеstȣĭ імперіў. Dар zіче Sapientȣлў de St. Петерsбȣргў, dакъ не întреБъmў: каре е каȣzа ачеstорў stепе sечĭ din Рȣsia Еȣропеанъ? О арȣнкътȣръ de окіў аsȣпра хартеĭ цеографiче не ва da ȣnў реsпȣnsў еsплікаtivў, адекъ Рȣsia Еȣропеанъ, маĭ кȣ seamъ гȣберніiле преvitate, п'аȣ мȣнцĭ протекторĭ în контра вîntȣрілорў карĭ adȣкў ȣскъчiȣnĭ, de ачееа тоате вîntȣріле карĭ вінȣ de sȣdў, de нордў шi de estў sȣфлîndў în ачеste локȣрĭ, adȣкў ȣскъчiȣnĭ шi продȣкў къ кліма de аколо а devenітў о клімъ еsчеsiвъ, адекъ iарna фрiгȣлў мерце пînъ ла 30 de граде шi вара кълдȣра se sȣiъ пînъ ла 34 de граде ла ȣmбръ. Ачеste чірконstанце кліmеле факў къ пînъ акȣmў тоате плантацiȣnіле карĭ аȣ îнчеркатў аколо, п'аȣ реȣшiтў; плантеле орĭ къ аȣ îngieцатў iарna saȣ къ s'аȣ ȣскатў вара. Nȣmаĭ плантацiȣnеа пъдȣрілорў în dimensiȣnĭ марĭ арў пȣтеа sкімба ачеste чірконstанце клімаtiче nеferiчite, însъ маĭ sȣsў аmў аратаtў кȣ кîте difiкȣлтъцĭ фінанціаре арў авеа а se лȣпта аsemenea întreпrindерĭ фъкȣте пе dimensiȣnĭ марĭ. (Ва ȣрmа).

Тіпографіа Nацiоналъ а лȣĭ Iosifў Романовў шi Комп.